В Корінф, на свято бігу й співу,
Куди безжурно й гомінливо
Плив грецький люд з усіх округ,
Спішився й Івік, божий друг.
Дав Аполлон йому зарання
Натхненний співотворчий дар;
Тепер до Істму на змагання
Із Регіума йшов пісняр.
Уже з гори йому замріли
Акрокорінфа мури білі;
В священний Посеидонів гай
Ввіходить з трепетом хожай.
Ніде нікого в темнім лісі,
Лише у небі журавлі,
Що сірим шнуром простяглися
Десь до теплішої землі.
"Чолом, супутники крилаті,
Мої по морю провожаті!
Прикмета ця мені ясна —
Нам доля випала одна.
Мандруєм ми здаля в надії
Притулок дружній десь найти;
Хай гостелюбний Зевс укриє
Нас од напасті й лихоти!"
І рушив він вперед бадьоро,
Та от зненацька серед бору
Два душогуби, як змигнуть,
Йому перепинили путь.
Оборонявшися з принуки,
Недовго вистояв віщун.
Бо не до лука мав він руки,
А до тендітних лірних струн.
Людей, богів дарма взиває,
Рятунку нівідкіль немає,
І голос завмира в глуші —

Ніде навколо ні душі...
"Отак із світом розлучиться
Я мушу тут, на чужині?
Ніхто за мене не помститься
І не заплаче по мені!"
Упав. Аж ось понад ялини
Знов ключ лопоче журавлиний;
Із-за смертельної імли
Він чує їх "курли-курли".
"О журавлі! Коли нізвідки
Нема рятунку, прошу вас,
Мого убивства будьте свідки..." —
Гукнув, і зір його погас.
Знайшли небавом мертве тіло,
Й корінфський приятель здуміло
(Хоч і збагнітувано труп)
Впізнав того, хто серцю люб.
"Не ждав я зустрічі такої,
Уста співочії мовчать...
А я ж гадав вінком із хвої
Славетні скроні увінчать!"
І радощі гучного свята
Тяжка охмарила утрата:
Не стало славного співця,
Жаль огорнув усі серця.
І вже юрбою до притана
Обурений подався люд —
Хай мста звершиться невблаганна,
Убивцеві кривавий суд!
Та як серед такого тлуму,
Де люду, як на морі шуму,
Серед такої многоти
Сліди" злочинця віднайти?
Чи то розбійник був затятий,
Чи, може, ворог потайний?

Лиш Геліос те може знати,
Що осяває круг земний.
Він, може, тут десь, між товпою,
Іде зухвалою ступою,
Його шукає правда-мста,
А він з убивства користа.
Чи в храмі у жертовну ватру
Куріння докида блюзнір,
Чи, може, суне до театру,
У гомінкий ввіллявшись вир?
Набився вщерть театр просторий,
Аж чути, як тріщать підпори;
Вже дійство починать пора,
І люд шумить, мов море гра.
Як хвиля, лави заливає,
Пойма за ступенем ступінь,
Хисткими вінцями сягає
Аж ген у неба голубінь.
Зійшлось на урочисте свято
Там еллінських племен багато,
З яких лиш не було країн:
З Авліди, Спарти, із Афін,
З Фокіди й Азії Малої,
З близьких і дальніх островів…
Всі слухають у неспокої
Похмурий спів, що хор завів.
Поважно й строго він круг кону
Іде по давньому закону,
Зірнувши десь із глибини.
Що за створіння? Хто вони?
Не ходять так земні істоти,
Уроджені із смертних лон!
То все мов велетні супроти
Постави й зросту людських жон.
Плахіття чорне їм круг стану,

І смолоскипи хмуро й тьмяно
В безм'язих палахтять руках,
Безкровні лиця сіють жах,
А там, де всякий земнорідний
Волосся має над чолом,
У них лиш змії та єхидни
Отруйним вихряться клубком.
По колу спроквола проходять
І гімн понурий свій заводять,
Що серце крає, душу рве,
На душогуба кару зве.
Лунає грізний спів ериній,
Ворожий дзвону лірних струн,
І кожен гук живій людині
Б'є в кров і мозок, мов перун.
"Блажен, у кім душа невинна,
Хто серцем чистий, як дитина!
До нього не підступим ми,
Хай вільно ходить між людьми.
Та горе, горе, хто таємно
Звершив убивства гріх тяжкий!
За ним із темряви недремно
Наш месницький пантрує рій.
Ми плем'я хиже і завзяте,
Втекти од нас шкода й гадати,
Він не сховається ніде,
В сильце чи пастку упаде.
Невтомно ми по його сліду
І невблаганно грядемо,
Так аж до самого Аїду,—
І там спочити не дамо!"
Перед притишеним народом
Снуються хмурим хороводом,
І вже, здається, повіва
Навколо подих божества.

Отак по давньому закону,
Врочисті, дивні та страшні,
Поволі обійшли круг кону
І щезли десь у глибині.
Ця суміш правди і облуди
Проймає трепетом ще груди,
Всі подивляють міць страшну,
Що долі чує таїну,
Що незбагненно, незглибимо
Підозру в певність одміня,
Серцям об'являється зримо,
Хоч уникає світла дня.
І раптом десь там на узвишші
Почувся голос серед тиші:
"Глянь, Тимотею,— віддалі
Не Івікові журавлі?"
І небо зразу потемніло,
І над театром пролетів,
Розгортуючись чорнокрило,
Ключ перелітних журавлів.
"Що, Івік?" —всі захвилювались,
Серця новим жалем озвались;
Як море хвилями хита,
Так котиться із уст в уста:
"Наш Івік, що по нім всі плачуть,
Що впав од ницих розбишак?
Хто це сказав? І що це значить?
Ці птахи — що воно за знак?"
Все дужчає тривожний гомін,
В серцях і провість, і напомин
Спалахує: "Це певний слід,
Нехибна помста евменід!
Це видав сам себе раптово
Той, хто співця замордував,—
Беріть того, хто мовив слово,

Й того, кому він промовляв!"
Що з уст зірвалось, не вернути:
Убивця, сам на себе лютий,
Увесь із ляку побілів...
Яких іще тут треба слів?
І вже їх тягнуть всі юрбою,
І суд вершиться на кону,
І, помсти вражені стрілою,
Злочинці визнають вину.

Переклад М. Лукаша

Аполлон — бог, покровитель мистецтва у давніх греків.
Посейдонів гай — гай, присвячений богові Посейдону, покровителю морів.
Зевс — бог-громовержець, головний бог у давніх греків.
Збагнітувано — знівечено.
Приган — суддя.
Геліос — давньогрецький бог сонця.
Еринії — богині помсти, які пізніше перетворилися на милостивих богинь-евменід.